

Obsah:

Obsah	1
Úvod	2
Prečo 3 - 6	
O škole 7 - 8	
Hospitácia - pozorovanie ručných prác vo waldorfskej škole 9 - 16 v Jinoniciach v Prahe 5	
Hospitácia – pozorovanie ručných prác v Súkromnej základnej waldorfskej škole (SZWŠ) v Bratislave 17 - 19	
Zhodnotenie 20	
Učebné osnovy pre SZWŠ ručné práce 1. - 9. ročník - 21 - 27 Ciele, obsah, výkony	
Záver 28	
Obrazová príloha 29 - 36	

Úvod

Keď sme sa mali rozhodnúť na akú tému vypracujeme našu záverečnú prácu, bola som na vázkach, lebo som mala dve témy, ktoré ma zaujali. Bola to téma príbehov a ich rozprávanie na waldorfskej škole. Táto téma ma zaujala už dávnejšie, ešte skôr ako som vstúpila prvýkrát do waldorfskej školy, po prečítaní knihy *Výchova k slobode*. Pred očami sa vyjavil obraz ako plynie čas v školských laviciach, tak plynú obrazy jednotlivých kultúrnych epoch. Tieto príbehy dotvárajú náladu v jednotlivých ročníkoch a pomáhajú učiteľovi niešť niť jednotlivých epochách.

Ale niesla som si v sebe aj druhú tému, ktorá súvisí s mojou prácou na waldorfskej škole, je to téma ručných prác. Ako naučiť dieťa uplietť si taštičku, vyšiť si svoje meno, ušiť zviera? Ako ho naučiť samostatne pracovať, samostatne sa rozhodovať pri jednotlivých krokoch pracovného postupu? Čo sa vlastne pri tom učí? Je to len o tej vlastnej práci na výrobku? Súvisí to aj s inými predmetmi? Ako hodnotiť takúto prácu? Čo máme hodnotiť? Takéto otázky sa mi vynárali v mysli počas môjho osemročného pôsobenia vo waldorfskej škole.

Zároveň aj pri rozhodovaní som musela zobrať do úvahy časový faktor. Naša škola je v deväťročnom experimentálnom overovaní. Tento rok je posledný rok overovania, kde musíme predložiť v písomnej forme výsledky nášho experimentu. Medzi nimi je aj spísať prepracované učebný plán – ciele, obsahy, metodiku jednotlivých predmetov ale aj spôsob hodnotenia, profil absolventa,... Každý odborný učiteľ na základe svojich skúsenosti má toto prepracovať. Niektorými epochovými predmetmi sa zaoberajú aj viacerí učitelia nakoľko učia v rôznych ročníkoch. Takže som musela zvážiť svoje sily a priority a rozhodla som sa, že moja téma záverečnej práce by mohla napomôcť pri tvorení nášho „nového“ učebného plánu a s tým súvisiacimi dokumentami. Takže téma mojej práce je:

Ručné práce na waldorfskej škole

Prečo?

Keď chceme pochopiť, o čom je waldorfská pedagogika, prečo sa učia niektoré predmety inak, ako na štátnych školách, prečo je kladený dôraz na ručné práce a podobné otázky, musíme sa pozrieť predovšetkým na to, ako vníma waldorfský učiteľ dieťa. Dáva sa neho tak, že vníma, že dieťa prichádza na svet s určitými danosťami, ktoré má vyvinúť v určitých časových horizontoch. Zavinené treba rozvinúť. A to sa deje v troch periódach. Tri vývinové obdobia, sedemročia:

Prvé obdobie – od narodenia do výmeny zubov (0 – 7 rokov)

Druhé obdobie – od výmeny zubov k puberte (7 – 14 rokov)

Tretie obdobie – od puberty k dospelosti (14 – 21 rokov)

Každé sedemročie je niečim charakteristické.

„ Malé dieťa charakterizuje veľká otvorenosť voči okolitému svetu. Bez duševného odporu do seba prijíma všetko, s čím sa stretáva vo svojom okolí. S neobmedzenou dôverou vychádza v ústrety svetu, kde sa dobro a zlo bez rozdielu miesia. Všetky zmyslové orgány sú otvorené. Z vnútornej aktivity odpovedá napodobňovaním, imitáciou....

Vzťah k okoliu je nesený dôverou a otvorenosťou, aká v žiadnej inej ľudskej fáze života už nie je možná.“ (B. C. Lievegoed Vývojové fáze dieťaťa , Baltazár 1991).

Naproti tomu 9 ročné dieťa žije si vo vlastnom svete. „ V tomto vlastnom kráľovstve je dieťa kráľom. Ako v rozprávke je tu možno všetko, čo si dieťa vysní. Vnútri bezpečných múrov sadi pre svoju rozprávkovú záhradu kvetiny, ktoré sa stávajú tými najpodivuhodnejšími rastlinami. Vonkajší svet preniká nanajvýš len útržkovito a jeho elementy sú prijímané do vlastného sveta a tam pretvárané tak, až sa do neho hodia.“ (B. C. Lievegoed Vývojové fáze dieťaťa , Baltazár 1991).

V treťom období nastávajú ďalšie zmeny, „ tento múr je prerazený, postupne sa rozpadáva.. Až teraz sa postaví dieťa voči nezahalenej skutočnosti. Chce túto skutočnosť dobyť zvnútra, a aj môže , pretože v predchádzajúcom období vyrástlo k duševnej jednote. Vo svojom vlastnom svete poznalo stred, k nemu sa všetko vzťahuje a z neho všetko vychádza: vlastné ja. Z tohto stredu preniká k vonkajšiemu svetu chce ho pretvárať podľa vlastných noriem. Teraz sa stáva aktívnym v sociálnej oblasti. Priateľstvá, ktoré sa vytvárajú v tomto období sú skutočné pravé priateľstvá, ktoré hľadajú druhého človeka ako individualitu.“(B. C. Lievegoed Vývojové fáze dieťaťa , Baltazár 1991).

Obrázky, ktoré to schématicky znázorňujú:

(B. C. Lievegoed *Vývojové fáze dítete* , Baltazár 1991).

Takto sa môžeme pozrieť na vývinové obdobia dieťaťa z hľadiska sociálneho. V prvom sedemročí, ktorému predchádza narodenie fyzického tela dieťa vníma svet ako dobrý. Dieťa prijíma tento obraz v rozprávkach, kde dobro vždy zvíťazí nad zlom. V tomto období sa vyvíja fyzické telo. Len dobré prostredie (fyzické, atmosféra, všetko, to, čo môže vnímať zmyslami) v okolí dieťaťa pomáha vytvárať jeho fyzické orgány. Dôležité je, aby dieťa malo vedľa seba nejaký vzor, ktorý napodobňuje. (mama, otec, starí rodičia)

„Dieťa napodobňuje a v napodobňovaní sa vlievajú jeho fyzické orgány do foriem, ktoré mu už zostanú. „ (Rudolf Steiner GA 34)

„ Lebo všetko, čo robí dojem na dieťa, takže dieťa duševne reaguje , pokračuje v jeho krvnom obeh, vytvára sa ako predpoklad zdravotného stavu v neskoršom veku. Tým, že vychovávame duchovne duševne , počítame so schopnosťou dieťaťa napodobňovať, vychovávame ho súčasne telesne-fyzicky. Lebo tu dochádza ku krásnej metamorfóze toho, čo dieťa dostáva duševne, aby to pre neskorší vek vytvorilo predpoklady pre fyzickú konštitúciu, pre utváranie organizmu, pre dobré zdravie alebo sklony k chorobám.“ (Rudolf Steiner *Výchova dieťaťa z hľadiska duchovnej vedy*, Baltazár)

Takže vychovávame tak, že pôsobíme vyššou časťou (duševnou - duchovnou) na fyzické. Tu sa potrebuje dovývíjať fyzické telo a jeho vnútorné orgány, preto je nesmierne dôležité, v akej duševnej nálade dieťa vyrastá. Čo mu zo seba naozaj dávame.

Tak ako v prvom sedemročí je dôležité napodobňovanie a vzor, tak v druhom sedemročí je je nasledovanie a autorita. Nie vynútená, ale prirodzená autorita učiteľa. Tak ako hovorí jeden básnik, každý z nás si musí zvoliť hrdinu, ktorého chceme nasledovať na Olymp. Obdiv a úcta sú silami, ktoré posilňujú éterické telo, a keď chýbajú, éterické telo zakrnieva.

Druhé sedemročie začína narodením éterického tela. Doteraz životné sily dieťa využívalo na rast fyzického tela a vývin vnútorných orgánov, teraz po výmene zubov môže dieťa využívať tieto sily na myslenie, môže ísť do školy. Môže sa učiť.

„ Od výmeny zubov do pohlavnej dospelosti obzvlášť sa rozvíja sústava rytmická, čo je v podstate sústava dýchacia a sústava krvného obehu spolu zo všetkým, čo náleží k pravidelnému rytmu výživy. V tomto období má učiteľ pred sebou v duševnej sfére dieťaťa to, čo tiahne k plastickej názornosti, naproti tomu máme rytmickú sústavu pred sebou pri vyučovaní bezprostredne v telesno-organickej sfére. To znamená, že v tom, čo s dieťaťom podnikáme a čo dieťa má robiť, musíme nechať prevládať obrazný ráz.“ (Rudolf Steiner GA 307, 7. prednáška, 11. 8. 1923)

„ Myšlienky detského myslenia , nie sú ešte logické myšlienky, sú to ešte len obrazy. V tom, prečo má reč rozhodujúci význam, v tomto umeleckom, v tomto estetickom živle, v tomto obraznom živle žije dieťa od výmeny zubov až k pohlavnej dospelosti a od nás dospelých sa k nemu dostane len to, čo je ponorené do tejto obraznosti. Preto v tomto veku obzvlášť sa rozvíja pamäť dieťaťa.“ (Rudolf Steiner GA 306, 3. prednáška, 17. 4. 1923)

„ Máme teda tri zásady , tri zlaté pravidlá pre rozvoj pamäte:

- **pojmy zaťažujú pamäť**
- **názorný umelecký prístup rozvíja pamäť**
- **vôľové úsilie, vôľová činnosť upevňuje pamäť.“**

(Rudolf Steiner GA 307,12: prednáška, 16. 8. 1923)

Celé vyučovanie je popretkávané obrazmi, dalo by sa povedať obrazmi pravej fantázie. Vyučovanie je vyskladané tak, aby malo svoju vnútornú logiku, svoj rytmus, aby bolo podané umeleckým spôsobom. Jednak vyučovanie je tak vedené, jednak spravidla na konci epochy učiteľ rozpráva deťom príbehy (v 1. ročníku sú to rozprávky, v 2. bájky a legendy, v 3. príbehy zo Starého zákona, v 4. severské príbehy, v 5.grécke mýty). V tomto období je dôležitý aj rytmus a takt, aj hudba ako taká, zmysel pre krásu. Dieťa vníma svet, že je krásny. Cez umelecký prvok sa rozpohybuje éterické telo, ktoré je týmto umeleckým vyživované. Vôľovou činnosťou a názorným umeleckým prístupom (všetko, čo vytvára predstavu niečoho živého, neustále tvoriaceho) sa posilňuje pamäť dieťaťa, ktoré sídli v éterickom tele. Spôsob, akým vedieme dieťa, ako hovorí, ako ho vedieme k hudbe, ako recituje , pomáhame mu vytvárať správny rytmus dýchania a tepu. V určitom období, v období okolo desiateho roku nastáva harmonický pomer dychu a tepu u dieťaťa (1:4). Tento pomer u zdravého človeka zotrváva do dospelosti.

„, ako veci v živote odohrávajú, ako jemne, nenápadne u dieťaťa skutočne dochádza k určitému druhu žasnutia nad tým, čo sa vo svete deje pretože začína vidieť samé seba vnútri tohto sveta. Až v tomto štádiu života dochádza k vedomiu ja. Keď vidíme, ako to zovšadiaľ žiari, keď začíname všade v rastlinnom, živočíšnom svete pociťovať a vnímať, vtedy vieme niečo zo svojho vlastného stanoviska. A to v dieťaťi sa začína prebúdzat' medzi 9 a 10 rokom. Nezačne sa to prebúdzat', pokým dieťaťu zabraňujeme, neprivádzame ho k obraznej činnosti, keď ho neprivádzame k tomu, aby svojím vlastným pohybom konalo zmysluplné veci. „

(Rudolf Steiner GA 302)

Tretie sedemročie začína narodením astrálneho tela. Dieťa svet vníma ako pravdivý a na základe vlastného úsudku hľadá pravdu vonku v javoch sveta. Dobro a krásu, ktoré zažíval v prvých dvoch sedemročiach objavuje v sebe ako ideály a vzory, podľa ktorých môže konať a rozhodovať sa. V druhom sedemročí je učiteľ pre dieťa autoritou, v treťom sedemročí sa stáva podnecovateľom, budičom, ktorý pôsobí na dospievajúceho človeka a na jeho vytvárajúce sa astrálne telo svojím ja. Je dôležité pre dieťa, že či učiteľ je tým, čím je a či naozaj žije pravdivo (či to, čo si myslí aj robí).

„ A keď sme učiteľia a vychovávateľia vo svojom zmýšľaní hlboko predchnutí týmto budiacim sa prvkom, potom dokážeme tiež v štýle, v jednaní prednesu utvárať všetko tak, aby to, čo má byť vlastným

úsudkom toho, kto je poučovaný, kto je vychovávaný, skutočne vychádzalo z dotyčného, aby to, v akomsi dramatickom stupňovaní došlo až tam, kde on sám začne s onou vnútornou aktivitou, ktorá žije práve v astrálnom tele. (Rudolf Steiner GA 304a)

„ Medzi štrnástym a dvadsiatym prvým rokom ešte človek by mal oveľa menej sledovať sám seba vo svojom vnútri, viac by sa mal obracať navonok. Nesmierne významná by pre neho bola sila ideálov, sila vžívať sa do životných snov, Z jeho srdca by vyvierali životné sny a potom by medzi dvadsiatym a dvadsiatym prvým rokom vzišlo plné vedomie ja.“ (Rudolf Steiner GA 143)

Prečo sa vyučujú na waldorfskej škole ručné práce, aký majú význam, čo prinášajú dieťaťu? Ručné práce sú súčasťou vyučovacieho celku pracovné vyučovanie, kde patrí ešte práce s drevom a práce na pozemku, kovotepectvo.

Pracovné vyučovanie všeobecne rozvíja tvorivosť, samostatnosť praktickosť. Úžitkovosť je veľmi dôležitým aspektom každej témy vo všetkých ročníkoch. Pri tvorbe predmetov pre bežné užívanie žiaci postupne získavajú schopnosť oceniť kvalitu a ohodnotiť výrobok.

Žiaci vďaka manuálnej práci rozvíjajú myslenie, cítenie, vôľu. Najprv si urobia návrh toho, čo idú robiť. Premyslia si, ako to urobia (vo vyšších ročníkoch to robia žiaci sami, v nižších je im nápomocný učiteľ), napíšu si pracovný postup s jednotlivými krokmi. Potom pracujú krok po kroku podľa postupu s tým, že na konci hodiny si vyhodnotia, čo urobili, prečo niečo nestihli. Každú hodinu postupujú vytrvalo k cieľu. Aj keď sa práca nedarí, je dôležité, aby bola vždy dokončená, aby bol naplnený cieľ. Je to neustále posilňovanie vôle dieťaťa.

Frans Carlgren v knihe *Výchova k slobode* píše o ručných prácach:

„ Ručné práce majú okrem umeleckých a remeselných hľadísk i funkciu pripraviť človeka na situácie , s ktorými sa môžete stretnúť neskôr v praktickom živote. Výchovný cieľ však ide ďalej. Má všeobecnú povahu a raz ho Rudolf Steiner, načrtoľ nasledovne: „ Ak vieme, že náš intelekt sa neutvára tým, že sa zameriavame priamo na intelektuálnu výchovu , ale ak vieme , že ten, kto vie dobre pohybovať prstami , má aj pohyblivé idey a myšlienky a môže vnikat' do podstaty veci potom nebudeme podceňovať , čo to znamená utvárať vonkajšieho človeka s cieľom, aby sa z celej výchovy vonkajšieho človeka vyvinul ako jeho časť i intelekt.“ (prednáška 26. 4. 1920). Inými slovami ručné práce pripravujú človeka na to, aby uplatňovať v myslení svoju vôľu.“

Dalo by sa povedať, že žiaci sa učia robiť rukami to, čo sa učia myslieť. Napríklad v piatom ročníku sa učia štrikovať na štyroch ihliciach, ale je to štrikovanie do kruhu. Takže majú pred sebou obraz kruhu v štvorci, na geometrii voľnej ruky to kreslia. Neskôr sa týmto geometrickým útvarom venujú na geometrii a vyvodzujú z toho pojmy. Deti sami častokrát prídu s otázkou, že ako je to možné, že štrikujú do kruhu, keď vlastne štrikujú do štvorca? Takže najprv majú skúsenosť, zážitok a potom z toho vyvodzujú pojmy.

O škole

Prvé dva februárové týždne som hospitovala na waldorfskej škole v Jinoniciach v Prahe, kde som navštevovala okrem epochy chémie v 8. ročníku aj hodiny ručných prác v ročníkoch 1. - 9.

Túto školu som si vybrala aj preto, že som v nej strávila veľa víkendov počas dva a polročného pôsobenia vo waldorfskom seminári. Poznala som túto školu iba ako budovu bez detí a učiteľov, takže som chcela spoznať, aké deti do nej chodia, akí učitelia v nej učia. Aké sú deti v českej waldorfskej škole? Sú iné ako deti zo slovenskej waldorfskej školy? Akí tu pôsobia učitelia? Sú tiež takí nadšení ako ostatní waldorfskí učitelia? Takéto otázky mi vírili hlavou, keď som začínala hospitáciu v tejto škole. Vstupujem..

Snažila som sa niečo dozvedieť o škole, kde som dva týždne pôsobila, niečo z histórie školy som sa už dozvedela na waldorfskom seminári, v osobných rozhovoroch s niektorými učiteľmi, niečo som si prečítala na internetovej stránke školy:

Základná waldorfská škola v Jinoniciach zahájila svoju činnosť 1. 9. 1992 otvorením jednej triedy prvého ročníku. Každý rok sa rozširovala o novú triedu, takže v školskom roku 2000/2001 bol dovŕšený jej postupný rast do úplnej základnej školy s deviatimi ročníkmi. Waldorfský vzdelávací model je však s 12 až 13 triedami, teda zahrňuje aj strednú školu. Preto po piatich rokoch prípravy malo od 1. 9. 2005 vzniknúť waldorfské lýceum.

Škola bola otvorená vďaka Mestskej časti Prahy 5. Poskytla budovu Spolku rodičov (organizácia waldorfských rodičov) pre založenie školy pod podmienkou, že si budovu na vlastné náklady zrekonštruujú. Budova už 20 rokov slúžila ako sklad a aj vypadala podľa toho. Sponzorské dary a pôžičky stačili len na to najnutnejšie, ostatné robili rodičia svojpomocne.

Do budovy sa postupne sťahovali triedy, keď bola kapacita naplnená (5 tried), museli opäť hľadať nový priestor. Našli ho neďaleko tzv. Tesko objekt, ktorý

musel byť tiež zrekonštruovaný, aby sa doň mohli nast'ahovať postupne 4 vyššie ročníky. V súčasnosti je v rámci areálu maringotka, ktorá slúži ako „klub“ pre starších žiakov.

Neskôr bola zrekonštruovaná povala a vybudovaný výtvarný ateliér, počítačová učebňa, zborovňa.

V súčasnosti má 9 tried s počtom žiakov 200.

Zaujímalo, akí učitelia učia ručné práce. Ručné práce v tejto škole učí niekoľko učiteľov:

- ročník – Jarmila Burýšková, učiteľska Rp, Pd a Tv
- ročník – triedna učiteľka Hana Drastichová
- ročník – triedna učiteľka Renata Krásová
- ročník – Jarmila Burýšková
- ročník – triedna učiteľka Zuzana Kubištová
- ročník – Jarmila Burýšková
- ročník – triedna učiteľka Radka Višničková, učiteľka Rp, Tv
- ročník – Radka Višničková
- ročník – Radka Višničková, výtvarníčka neviem jej meno

Keďže Rp učia rôzne učiteľky, niektoré hodiny sa mi kryli, musela som si vybrať, na ktorú hodinu pôjdem, takže som bola u niekoho raz u niekoho dva – trikrát.

Učiteľka Rp Radka Višničková bola prvý týždeň mojej hospitácie na lyžiarskom výcviku so siedmakmi, takže jej hodiny som absolvovala až druhý týždeň (t. z. 7., 8., 9., ročník – 2. skupina)

Časová dotácia v jednotlivých ročníkoch na Rp je rôzna:

- - **4. ročník:** 1 h/t spoločná (práca s papierom, voskom, výroba drobností)
1 h/t delená (pletenie, háčkovanie, vyšívanie,..)
- - **8. ročník:** 1 h/t delená
- **9. ročník:** 1 h/t delená na 3 skupiny, 1 týždeň po 2,5 h – tri rôzne remeslá (7,5)

Hospitácia – pozorovanie - ručné práce 1. - 9. ročník

Na začiatku hospitácie som si stanovila, na čo budem zameriavať svoju pozornosť, nakoľko niektoré aspekty vyučovania sú veľmi dôležité :

- rytmus hodiny, členenie hodiny
- obsahová náplň
- metodika
- výkony – ako žiaci zvládajú témy jednotlivých ročníkov

1. ročník:

Na začiatku vstupujeme do 1. triedy spolu s učiteľkou Jarmilou Burýškovou. Postaví sa pred deti, počká, pokým sa všetci postavia a začnú hovoriť prípoď:

„ Láska veď mé ruce,
úcta vládniž mému srdci,
vděčnost naplňuj mou duši,
odvaha a síla daj zdar mé práci. „

Potom hovoria a ukazujú prstové hry:

„ Já jsem palec, sílu mám, každému rád pomáham.

Já jsem ukazováček, šikovný a dobáček.

Ja jsem prostředníček, největší prstíček.

Já jsem prsteníček, čakám na zlatníček.

Já jsem malíček, nejmenší prstíček.“

Dostanú inštrukciu, že si majú sadnúť a pripraviť pletenie. Predstaví ma deťom, hovorí, že som zo Slovenska. Potom mi dáva slovo, aby som niečo o sebe krátko povedala. Hovorím, z akej školy som prišla, aké predmety učím a pýtam sa detí, či mi rozumejú. Niektoré hovoria, že majú ocka alebo mamu alebo starých rodičov zo Slovenska, takže mi rozumejú.

Sadajú si a pripravujú si pletenie. Niektorí pletenie si zabudli doma, dostávajú inú prácu - česú vlnu s kartáčmi. Ostatné deti pletú vtáčikov, pletú hladko štvorec s dvadsiatimi očkami. Učiteľka stojí vpredu a pomáha deťom, keď za ňou prídu. Učiteľke pomáha vychovávateľka z družiny, ale dnes tam nie je, lebo je na lyžiarskom výcviku so siedmym ročníkom. Deti sedia v laviciach,

pracujú potichu, občas sa rozprávajú. Deti vedia, čo majú robiť, pletú samostatne jedno očko vedľa druhého.

Triedna učiteľka je v triede, sedí za katedrou a niečo si píše, občas sa pozrie, čo robia deti, nepomáha.

Ja sedím vzadu v lavici, pozorujem deti, ako pracujú. Niektoré deti prichádzajú ku mne a chcú pomôcť. Niektoré mi prichádzajú povedať, že chodia pravidelne na Slovensko cez prázdniny.

Dve dievčatá už majú upletených vtáčikov, zošívajú ich, vyšívajú oči, zobáčik. Neskôr začínajú nahadzovať očka na obal na flautu.

Učiteľka pár minút pred koncom hodiny hovorí básničku:

„Naše ruce pilné byli, radost z toho máme,
všetchno uklidíme, do pytlíčku dáme.“

Deti si upracú pletenie do vrecúšok. Učiteľka poďakuje deťom, že pekne pracovali. Odchádzame z triedy.

Rytmus, členenie: úvod – privítanie, prípoved', prstové hry, inštrukcie samotná práca na pletení

záver – poďakovanie za usilovnosť práce detí, upratanie

Obsahová náplň : pletenie hladko – pletenie vtáčika, jeho zošívanie a naplnenie

Metodika: Učiteľka ukáže krok po kroku, dieťa napodobní, neustálym napodobňovaním a opakovaním jednotlivých krokov sa deti učia pliesť.

Výkon: Dieťa v prvom ročníku v 2. polroku dokáže samostatne alebo s čiastočnou pomocou pliesť hladko, vie zošívať s pomocou, vie urobiť zobáčik, vie vyšiť oči, vie pracovať sústredene cca 20 - 30 minút.

2. ročník:

V druhom ročníku učí ručné práce triedna učiteľka Hana Drastichová. Hodina prebieha v triede. Na úvod hodiny sa deti postaví a hovoria prípoved' ako v 1. r.:

„Láska veď mé ruce,
úcta vládniž mému srdci,
vděčnost' naplňuj mou duši,
odvaha a síla daj zdar mé práci.“

Učiteľka ma predstaví, povie inštrukcie. Poviem niekoľko slov o sebe, sadám si do voľnej lavice.

Deti si pripraví pletenie, začnú pracovať. Pletú maňušky – rôzne zvieratá, z bielej vlny, ktorú neskôr učiteľka zafarbí podľa farby zvieratá. Pletú hladko, učia sa uberať a priberať. Učiteľke pomáha na ručných prácach vychovávateľka z družiny. Triedna odchádza, má rozhovor. Mňa osloví, či by som nepomohla. Súhlasím. Vychovávateľka stojí pri katedre, deti chodia za ňou alebo za mnou. Deti majú dobré návyky s nahadzovaním očiek, pletením očiek. Niektoré deti už pracujú na druhej menšej maňuške, ktorá je mláďatom tej väčšej. Väčšina detí pracuje potichu samostatne v laviciach. Vedia pliesť hladko, občas nejaké očko ujde, ale deti si to hneď všimnú a prichádzajú k vychovávateľke, ona im to opraví. Niektoré sa rozhovoria, ale učiteľka ich napomenie, stíchnu.

Keď deti nepotrebujú pomoc, prichádza ku mne vychovávateľka a pýta sa, ako učíme deti v našej škole nahadzovať očka, štrikovať, uberať, priberať. Ukazujem jej nahadzovanie, priberanie, uberanie, štrikovanie holandským spôsobom (jednoduchším). Potom opäť pomáham deťom, ktoré k nám

prichádzajú, lebo nevedia priberať očká. Vychovávateľka to niektorým deťom urobí. Deti sa pozerajú. Niektorým to ukazujem a pomáham im to urobiť. Na konci hodiny dostanú inštrukcie o upratovaní.

Deti si upracú pletenie. Vychovávateľka pochváli deti, ako pekne pracovali. Lúčime sa. Odchádzame z triedy.

Rytmus, členenie: úvod – privítanie, prípoved'
pletenie, uberanie, priberanie
záver – upratovanie, ako deti pracovali, pozdrav

Zažila som spolu s deťmi nádych a výdych.

Obsah: pletenie hladko - maňušiek – priberanie očiek, uberanie očiek.

Metodika: Učiteľka ukazuje krok za krokom, deti napodobňujú.

Výkon: Dieťa vie samostatne štrikovať hladko, vie s pomocou uberať a priberať očká, vie samostatne šiť.

3.ročník

V tejto triede učí ručné práce triedna učiteľka Renata Krásová. Majú 3 krát do týždňa po hodine, pričom 1 hodina je spoločná a 2 hodiny sú len s polovicou triedy.

Prvú hodinu s touto triedou som začala veľmi nezvyčajne. EPOCHU zastupovala učiteľka Aj a po nej už potrebovala odísť a triedna ešte nebola v škole, vychovávateľka bola na ceste. Tak som sa hneď v prvú hodinu na hospitácii ocitla v roli učiteľky Rp. Sama s tretiakmi. Musela som deťom najprv vysvetliť odkiaľ som a prečo rozprávam ináč ako oni. Ale spoločne s deťmi sme to zvládli, počas hodiny prišla aj vychovávateľka, ktorá hodinu potom viedla a ja som asistovala.

Na tejto hodine nebolo celkom dodržané členenie, rytmus hodiny.

Spoločná hodina:

Na úvod učiteľka privíta deti, povedia spolu prípoved':

„Moje hlava září, nohy kráčí, ruce objímají svět, pracovat chtějí hned.“

Učiteľka potom povie jasné inštrukcie ohľadom práce na maskách, ktoré si deti dajú na v deň masopustu. Zopakuje na akých maskách sa dohodli, potom deti rozdelí do skupín po 4 – 6 detí . Každý pracuje individuálne na svojej maske. Učiteľka aj vychovávateľka pomáhajú niektorým z nich. Deti sa z práce veľmi tešia, rozprávajú sa o tom, kto čo bude. V triede vládne vynikajúca tvorivá atmosféra. Na konci hodiny deti ešte nechcú skončiť, ale musia, lebo majú ešte anglický jazyk. Aj učiteľkám je to ľúto. Masky upratujú na skrinku, budú ich dokončovať spolu s vychovávateľkou v družine. Ozývajú sa všelijaké zvuky – pískanie, trúbenie, brumkanie, to deti sa už hrajú na masku, ktorú predstavujú (zvieratá). Ešte nestihnú ani poupratovať a už vchádza učiteľka anglického jazyka, ktorá musí chvíľku počkať nakoľko v triede, hlavne na zemi je veľa neporiadku po práci s papierom. Deti vytvorili jednoduché masky z výkresov, papierových vreciek, farebných papierov. Pochváli detí za ich prácu.

Na konci hodiny učiteľka utišuje deti kvôli začiatku ďalšej hodiny.

Odchádzame.

Rytmus, členenie: úvod – prípoved', privítanie, inštrukcie, príprava materiálu
výroba masiek
záver – upratovanie, pochvala práce detí

Deťom nestačil tento čas, potrebovali sa ešte dlhšie zahĺbiť do práce, museli z časového dôvodu prerušiť túto prácu. V tomto prípade je veľmi dobré, keď triedna učiteľka učí všetky hodiny a vie si odsledovať nádych a výdych triedy a zariadiť sa podľa toho.

Obsah: výroba masiek na masopust

Metodika: pomocou strihania, lepenia, trhania rôznych druhov papiera vyrobiť masku na masopust

Výkon: vie samostatne strihať, lepiť, trhať papier, vie si vyrobiť masku

Hodina pletenia:

Učiteľka stojí pred triedou a hovorí:

„Stojím hned jako jedle, nepohnem ani kousek vedle!“

Deti sa postavia, začnú spolu hovoriť prípoved':

„Moje hlava zaří, nohy kráčí, ruce objímají svět, pracovat chtějí hned.“

Nakoľko učiteľka nemeckého jazyka je chorá, deti nie sú rozdelené na polovicu, ale majú spoločne spoločnú hodinu pletenia. Na začiatku, ešte niektoré deti si potrebujú dopísať niektoré veci z epochy, tak dopisujú a ostatné deti pletú. Spoločná práca sa začína zazvonením zvončeka, vtedy majú začať potichu pracovať. Niektorí chlapci si sadli do kúta, ale učiteľka ich upozorní, že majú pracovať na svojich miestach. Deti pletú čiapku z vlny, ktorú si sami kúpili. Od učiteľky sa dozvedám, že deti si najprv nakreslili svoj farebný návrh a aj aký typ čiapky chcú pliesť (baretka, kukla, čiapka so šiltom), potom si uplietli štvorec 10x10cm a podľa obvodu hlavy si vyrátali počet očiek na čiapku. Učiteľka stojí vpredu, deti chodia za ňou, keď potrebujú pomôcť. Práca v triede je kludná, niektorí chlapci sa rozprávajú, ale potichu. Pomáha aj vychovávateľka, chodí za deťmi, ktoré sa prihlásia. Niektoré deti prichádzajú aj za mnou, pomôžem im. Niektoré deti si zavola externá učiteľka, ktorá ich učí spriadať nite na kolovrátku z vlny. Idú s ňou do podkrovia, kde sú už pripravené 2 kolovrátky. Pracuje len s dvoma deťmi na pokračovanie, pokým sa nenaucia spriadať, potom si vezme druhú dvojicu. Učiteľky občas deťom pomôžu upliesť jeden riadok. Na konci hodiny si deti odložia pletenie do vrecúšok a ukončia hodinu prípoved'ou:

„ Moje hlava zaří, nohy kráčí, ruce objímají svět, odpočívat chtějí hned!“

Rytmus, členenie hodiny: úvod – prípoved', pozdrav, inštrukcie

pletenie čiapky

záver – upratanie, prípoved'

Obsah: pletenie čiapky, (kukly, šiltovky, baretky): zopakovanie - hladko, naučenie sa obratko, zopakovanie - uberanie, priberanie.

Metodika: Učiteľka ukáže jednotlivé kroky, žiaci zopakujú

Výkony: žiak vie pliesť hladko, obratko, vie uberať, priberať, vie zošiť čiapku.

4.ročník

Na úvod hodiny učiteľka Jarmila Burýšková vchádza do triedy, pozdravia sa a povedia prípoved':

„Láska veď mé ruce,

úcta vládniž mému srdci,

vděčnost' naplňuj mou duši,

odvaha a síla daj zdar mé práci.“

Sadnú si, učiteľka povie inštrukcie a rozdelia sa do skupín. 1. skupina češe na česačke ovčiu vlnu. 2. skupina, 2 dievčatá čechrajú ešte neočesanú vlnu, 3. skupina 2 dievčatá češe s kartáčmi, 4. skupina, 2 chlapci olejujú nový kolovrátok. Jedna žiačka šije tašku. Po 5 minútach sa vystriedajú v práci v skupinách. Niektorí žiaci pracujú s externou učiteľkou učia sa spriadať nite na kolovrátku (učí deti z 3. a 4. ročníka na kolovrátku). Najprv ich učí len šlapať, potom skúšajú aj rukami s pomocou učiteľky (ona šľape) spriadať nite z vlny, ktorú si predtým učesali na česacom stroji. Nakoniec to vyskúšajú rukami aj nohami spolu. Učiteľka takto pomáha maximalne naraz 2 deťom tak, že sedí medzi 2 kolovrátkami. Kolovrátky sú umiestnené mimo triedy, v podkroví školy, vedľa ateliéru. Keď sa deti v triede vystriedajú vo všetkých skupinách, rozprávajú sa o nasledujúcej činnosti - šitie tašiek, ktorá by mala začať v nasledujúcich hodinách. Na konci hodiny si deti upracú podľa inštrukcií. Učiteľka hovorí:

„Tak ukončená rukou práce, čo stvořil jsem, nechť v klidu zústává.“
Nastupujú ku dverám podľa pokynov učiteľky (koho meno sa začína na písmeno M, nech sa postaví ku dverám...) a odchádzajú na obed.

Rytmus a členenie hodiny: úvod - privítanie, prípoveď, inštrukcie
česanie vlny rôznymi spôsobmi, spriadanie
záver – upratanie, prípoveď, rozlúčenie

Obsah: česanie vlny kartáčmi, rukami – čechranie, česacím strojom,
spriadanie vlny na kolovrátku

Metodika: deti pracujú samostatne, nepostrehla som, akú metodiku učiteľka použila

Externá učiteľka požíva postup pri spriadaní po jednotlivých krokoch na viacerých hodinách: najprv sa učia nohy šľapať, po tom sa učia ruky spriadať, (nohy nerobia – učiteľka pomáha šľapať), potom treba skoordinať ruky aj nohy

Výkon: vie česať vlnu kartáčmi a česacím strojom, vie čechrať vlnu, vie spriadať vlnu na kolovrátku s pomocou

5.ročník

V tejto triede učí ručné práce triedna učiteľka Zuzana Kubištová, pomáha jej asistentka, ktorá asistuje pri jednom integrovanom chlapcovi. Na úvod hodiny učiteľka hovorí inštrukcie, žiaci si vyťahnu pletenie a začnú pliesť. Predstaví ma a ja poviem niekoľko slov o sebe. Pletú na 4 ihliciach ponožky, na drevených ihliciach, ktoré si sami vyrobili. Učiteľka chodí po triede a individuálne pomáha. Chvíľu po začiatku hodiny prichádza žiak s asistentkou, ktorý mal problém cez prestávku so spolužiakom a museli to doriešiť. Žiak začína pracovať s pomocou triednej učiteľky. Všetci pracujú potichu (6 dievčat, 2 chlapci). Učiteľka občas kontroluje očka. Žiaci si navzájom rozprávajú svoje príbehy z polročných prázdnin. Asistentka tiež pletie ponožku, občas chodí za triednou učiteľkou a pýta sa na postup pletenia päty. Učiteľka pomáha opravovať spustené očka, vysvetľuje ako sa vymieňa vlna za inú vlnu. Pozerajú si už hotovú ponožku a na nej si vysvetľujú, čo nebolo urobené. V triede je aj učiteľka hudobnej výchovy, s asistentkou a učiteľkou sa dohadujú čo budú na budúcu hodinu hrať. Po chvíli odchádza. Deti hovoria svoje ďalšie príbehy. Učiteľka si vyťahne aj svoju ponožku a pustí sa do pletenia. Prichádza 2. skupina, žiaci si upracú pletenie, rozlúčia

sa a odchádzajú na hodinu eurytmie. Učiteľka začne hodinu s druhou skupinou:

„Pletu pletu ostošest, pribývajú očka jako květ.“

Jedna žiačka má už upletené ponožky, dohaduje sa s učiteľkou, čo bude robiť. Navrhujem jej hada a ukazujem ako sa robí. Matilda začína pliesť hada. 2 chlapci nepracujú, po upozornení sa pustia do práce, učiteľka si sadá k jednému z nich a pletie svoju ponožku. Učiteľka prikazuje žiakom aby sa pozreli do vrecúšok, pretože sa stratila jedna ihlica, nájdú jednu tenšiu a tak pletie žiak s ňou. Potom začínajú hovoriť príbehy z prázdnin, niektoré deti boli choré, tak nerozprávajú príbehy. Deťom pomáha učiteľka aj asistentka. Na konci hodiny si upracú a odchádzajú domov.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – krátky (prípoved')-hneď začnú pracovať
pletie na 4 ihliciach
záver – upratanie

Žiaci hneď začínajú pracovať bez prípravy, bez inštrukcií, prípadne s malými inštrukciami.

Obsah: pletie na 4 ihliciach – ponožky, pletie hladko, obratko, uberanie, priberanie

Metodika: učiteľka ukazuje jednotlivé kroky žiakom, aj jednotlivo, žiaci opakujú. (step by step) Žiaci by mali už robiť prvé kroky k samostatnosti, pracovať podľa pracovného postupu, ale postup nedostali.

Výkon: vie pliesť na 4 ihliciach, vie pliesť – hladko, obratko, uberať, priberať, vie upliesť ponožku s pomocou

6.ročník:

Hodina prebieha v 6. triede. Učiteľka Jarmila Burýšková vchádza do triedy, kde je celá trieda, lebo chýba učiteľka z dielni. Na úvod prijíma ospravedlnenia od žiakov, ktorí si zabudli prácu doma. Žiaci pletú ponožky na 4 ihliciach, je to ešte práca z predchádzajúceho ročníka. Deti pletú samostatne. Keď nevedia, prídu za učiteľkou alebo za babičkou jednej žiačky, ktorá chodí občas pomáhať s pletením ponožiek. Jeden žiak už má upletené ponožky. Namotáva kľbká, ktoré boli spradené ručne. Učiteľka farbí vlnu podľa žiadostí detí (po vyučovaní). Jeden chlapec pletie šál na dvoch ihliciach (prišiel neskôr do vŕš a neštrikoval na dvoch ihliciach v nižších ročníkoch).

Učiteľka chodí po triede, pozerá, kto čo potrebuje. Žiaci pletú samostatne. Na konci prvej hodiny dáva učiteľka odvážiť prvú ponožku žiaka, aby vedela, koľko treba na druhú. Teraz zistili, že potrebujú až 130 g namiesto 100g. Učiteľka sa pýta, že prečo? Žiaci odpovedali, že dôvodom sú: hrubá vlna alebo tenké ihlice. Druhú hodinu klesá výkonnosť a koncentrácia žiakov, začínajú sa baviť. Učiteľka kontroluje ponožku, skúša si ju na nohu, lebo to žiak robí pre mamu, učiteľka má rovnakú nohu ako ona. Žiaci ju občas volajú, pomáha len slovne. Učiteľka kontroluje ponožku, zisťuje, že to neurobil naopak. Nedá mu to párať. Pokračuje ďalej v pletení. Pýta sa aj mňa, ako by som postupovala, či by som to dala párať. Na konci hodiny sa pýta žiačky, ktorá si už dvakrát zabudla ponožku doma, že ako je na tom s pletením. Čaká na jej návrh, ona hovorí, že ponožku zajtra prinesie ukázať. Pýta sa žiakov, kto si chce prácu vziať domov. Kto chce, musí povedať, koľko doma upletie a dá ruku na to, že to splní. Podáva ruku jednotlivým deťom. Hodinu ukončí

prípovedou:

„Tak ukončena rukou práce, čo stvořil jsem, nechť v klidu zůstává.“
Pozdravia sa a odchádzame z triedy.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, prípoved'
pletie na 4 ihliciach

záver – upratanie, prípoved', čo urobia deti doma

Obsah: pletie ponožiek na 4 ihliciach, pletie – hladko, obratko, uberanie, priberanie

Metodika:

7.ročník

Na začiatku hodiny ma učiteľka ručných prác predstavila. Hovorí o mne, odkiaľ prichádzam, o škole, kde učím. Potom si rozďajú svoje rozrobené práce, sadnú si na miesto. Jedna žiačka vyrušuje, nepripravuje sa, ide k učiteľskému stolu a tam si sadá na zem. Učiteľka jej káže sa pripraviť, po chvíli tak učiní. Ostatní žiaci jej majú ukázať ako sú ďaleko so šitím papúč. Niektorí majú zatiaľ zošitý spodok, niektorí ešte len kreslia na papier (nemajú zošity) farebný návrh vrchnej časti papuče. Žiaci sú veľmi hluční, rozprávajú, bavia sa, vykrikujú. Sú to 4 dni, kedy prišli z lyžiarskeho výcviku, sú ešte plní zážitkov. Napriek tomu väčšina žiakov pracuje. Učiteľka ich stíši, pri svojom stole vysvetľuje niektoré postupy. O chvíľu prichádza žiak z druhej skupiny, nazrie dnu, urobí grimasu, odíde. Učiteľka hovorí, že takto chodí sem každú hodinu ich skontrolovať, čo robia. Posledných 10 minút učiteľka každého kontroluje koľko dnes urobil. Potom idú k nej ku stolu, odovzdajú jej do krabice rozrobené práce a lúčia sa. V tejto skupine pracovali 5 chlapcov a 7 dievčat.

Prichádza 2. skupina, kde pracuje 8 dievčat a 3 chlapci. Učiteľka ma opäť predstavuje. Žiaci si spomenú, že si asi pred 2 rokmi dopisovali so žiakmi z waldorfskej školy z Bratislavy a pýtajú sa ma na jednotlivých žiakov. Dohodnú sa, že im opäť napíšu. Učiteľka sa s nimi zvíta a rozďáva práce, niektorí ich nemajú, lebo si ich vzali domov na dokončenie a zabudli ich priniesť. Učiteľka jednému žiakovi veľmi prísne dohovára, nakoľko si už niekoľkokrát prácu nedoniesol. Má ju priniesť na druhý deň ráno a ukázať, a majú sa dohodnúť, čo všetko musí urobiť najbližší víkend. Žiaci sa sťažujú na nemčinára, nakoľko vyhodil jednu žiačku z 1. skupiny a teraz sedí vedľa učiteľky a šije papuču miesto nemčiny. Učiteľka sťažovanie žiakov nekomentuje. Posledných 10 minút všetci ukážu učiteľke čo spravili, upracú si a lúčia sa.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, inštrukcie
šitie papúč

záver – upratanie, spätný pohľad, zhodnotenie

Obsah: šitie papúč

Metodika: nakreslenie farebného návrhu (na papier),urobenie strihu, vystrihnutie, vyšitie (našitie) aplikácií, zošitie vrchného a spodného dielu – toto učiteľka vysvetlí na začiatku témy všetkým žiakom a potom opätovne to

vysvetľuje na každej hodine jednotlivo žiakom, chýba zošit s pracovným postupom, ktorí by mali žiaci stále pred sebou, aby podľa neho pracovali samostatne

Výkon: vie šiť ozdobným stehom, stehovacím stehom, vie našívať aplikácie, vie vyšívať, vie urobiť s pomocou strih na papuče, vie vystrihnúť podľa strihu papuče, vie ušiť papuču

8.ročník

Učiteľka Radka Višničková prichádza pre žiakov do triedy, potom ich čaká pri dverách dielne na RP, kde sa s nimi víta. Pýta sa čo robili minule, nakoľko ona nebola prítomná, lebo bola na lyžiarskom výcviku so 7. ročníkom. Odpovedajú jej, že mali iný predmet. Potom im rozdá nedokončené obaly. Vyrábajú si obaly podobným spôsobom ako 9.ročník. Po chvíli upozorňuje chlapcov, že kto nie je prezutý musí sa ísť prezuť. Chlapci odchádzajú, vracajú sa prezutí. Jeden žiak treskne dvermi, upozorní ho na to a vracia ho naspäť a on veľmi pomalým pohybom otvára a zatvára dvere (niekoľko minút). Učiteľka chodí po triede a hovorí individuálne inštrukcie. Pýta sa jednej žiačky Jozefíny, prečo nemá hotový nakašírovaný obal, ktorý mala urobiť doma už pred niekoľkými týždňami. Žiačka vysvetľuje, že nemá vhodné prostriedky. Učiteľka pripraví na svoj stôl nožnice, ktoré si majú rozdať. Papiere ktoré potrebujú, si majú zobrať z police. Pre všetkých ešte vysvetľuje, ako má vyzeráť predná a zadná strana a aký má byť medzi nimi rozdiel, kde by mala byť svetlejšia a kde tmavšia. Snaží sa im vysvetliť, že je dôležité, aby ich práca bola dokonalá a presná. Učiteľka chodí po triede a každému povie ešte individuálne inštrukcie. Niektorí žiaci pracujú veľmi koncentrovane, potichu. Niektorí sa rozprávajú. Dvaja chlapci sa bavia nahlas a aj nadávajú pritom, učiteľka ich dôrazne upozorňuje. Jeden z chlapcov opäť nepracuje a vyrušuje, po upozornení začína pracovať (až po uplynutí polovice času z hodiny). Posledných 10 minút každý zo žiakov prichádza k učiteľskému stolu a ukazuje, čo urobil cez hodinu. Individuálne hodnotí prácu žiakov, potom sa rozlúčia. Niektorí žiaci ešte zdvíhajú stoličky a zametajú.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, (prípoved' nemajú), inštrukcie k práci

práca na papuči, individuálne inštrukcie
záver – individuálne zhodnotenie, rozlúčenie,

upratanie

Obsah: výroba obalu na ročníkovú prácu

Metodika: spolupráca s výtvarníčkou - namaľovala so žiakmi škrobovou technikou podľa farebného návrhu výkres, ktorý použili na prednú a zadnú stranu, použitie starého obalu (vynovenie starého obalu), oblepenie farebným výkresom, prelepenie rohov textilnou (kníviazačskou) páskou, začistenie, urobenie otvorov na šnúrku – toto majú nakreslené na tabuli s jednoduchými pokynmi a podľa toho by mali pracovať, ale nevyužili to na hodine.

9.ročník

Trieda je rozdelená na 3 skupiny a každá skupina má inú prácu a pracujú v

troch miestnostiach:

- *skupina*: maľuje tričko pomocou šablón, 2. *skupina* pracuje na obale pre knihu (kníhviazačstvo), 3. *skupina* má v dielňach prácu s drevom.

1. *skupina* – majú už nakreslené návrhy na papieroch (nemajú zošity na RP). Niektoré už maľujú svoje návrhy na tričká pomocou papierových šablón, pričom tričko majú natiahnuté na kartón, aby sa nekrčilo. Šablóny majú prilepené vzadu páskou na tričku. Maľujú akrylátovými farbami na textil. Majú k dispozícii čiernu, červenú, žltú, modrú, bielu a zelenú farbu. Do malých nádob si odlievajú farbu. Dve žiačky pracujú ešte len na šablónach, chýbali kvôli prijímacím pohovorom na stredné školy. Žiačky sa pri práci rozprávajú, ale pracujú. Učiteľka prichádza k tým, čo potrebujú pomoc. Na konci hodiny si upracú a rozlúčia sa.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – príprava pomôcok a materiálu
maľovanie motívu na tričko, návrhy, vyrezávanie
šablóny

záver – upratanie, rozlúčenie

Obsah: maľovanie rôznych motívov na tričká pomocou papierových šablón
Metodika : oboznámenie sa s pracovným postupom na začiatku témy, individuálne inštrukcie počas jednotlivých krokov na každej hodine (step by step) – farebný návrh, vystrihnutie šablóny z výkresu, prilepenie šablóny na natiahnuté tričko, maľovanie cez šablónu, odlepenie šablóny, začistenie namaľovaného, absencia zošita s pracovným postupom a návrhmi
Výkon: vie urobiť návrh, vie vyrezať šablónu, vie ju prilepiť na tričko, vie maľovať podľa šablóny, vie začistiť namaľovaný návrh

- *skupina* -pracuje na obale na knihu, v ktorej ich ročníková práca. Dokončujú knihu so šitou väzbou, vyrábajú obal na túto knihu, pričom už majú hotový farebný návrh prednej a zadnej strany, pomocou farieb a škrobu (to maľovali na výtvarnej výchove). Celý postup majú napísaný a nakreslený na tabuli. V tejto skupine je 8 chlapcov, každý z nich je v inom štádiu práce. Učiteľka individuálne vysvetľuje každému z nich čo má robiť. Niektorí chlapci sa bavia, nepracujú. Učiteľka chodí po triede a pozerá, čo má kto hotové. Káže dokončiť niektoré kroky. Na konci hodiny si majú podpísať všetky časti svojej práce, poupratovať si. Lúčia sa individuálne po odovzdaní svojich výrobkov učiteľke, pri tom učiteľka individuálne hodnotí prácu jednotlivých žiakov.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, inštrukcie
práca na obale, dokončenie práce na šitej väzbe
záver – individuálne zhodnotenie, upratanie,

rozlúčenie

Obsah : práca na obale, dokončenie práce na šitej väzbe – kniha na ročníkovú prácu

Metodika: oboznámenie sa s pracovným postupom na začiatku témy, pracovný postup nakreslený na tabuli (málo využívaný) - vyrezanie tvrdého obalu – prednej a zadnej strany z lepenky, vyrezanie farebnej časti obalu a jeho nalepenie, zalepenie rohov, šitá väzba jadra knihy, nalepenie obalu a jadra knihy cez podsádku - individuálna práca so žiakmi pomocou metódy step by step

Výkon: vie urobiť návrh, vie urobiť šité jadro knihy, vie urobiť obal, vie zlepiť

Pozorovanie – hospitácia – ručné práce SZWŠ v Bratislave

- ročník - SZWŠ (dnes je v triede 17 detí, tri chýbajú 3 deti)

Ručné práce v 2. ročníku učí triedna učiteľka Alena Vítková, pomáha jej vychovávateľka Zuzana Bugárová.

Na začiatku hodiny učiteľka zahrá na flaute, potom začne dupať v rytme deti opakujú, začne vytlieskávať, deti opakujú. Potom začne robiť koncentračné cvičenia na ľavú a pravú hemisféru, prstové cvičenia spojené s uvedomovaním si pravej a ľavej strany. Ukončia, sadnú si na stoličky, učiteľka hovorí inštrukcie ohľadom práce, deti ticho počúvajú. Potom začnú spolu s vychovávateľkou, ktorá je pomocníčkou na každej hodine ručných prác, rozdávať rozrobené prácu. Deti sedia v laviciach, ticho začínajú štrikovať ovečky. Keď sa niekto z nich prihlási, učiteľky prídu za ním. Niektoré deti prichádzajú aj ku mne, sedím za katedrou, žiadajú o pomoc. Niektorým pomôžem, ale im poviem, aby nechodili, ale sa prihlásili a my prídeme za nimi. Keďže deti pracujú celkom samostatne, učiteľka si sadá do voľnej lavice, opravuje zošity, občas aj niekomu pomôže. Po hodine práce učiteľka posielala dve dievčatá, ktoré majú službu na obede, aby išli pripraviť tanieru a príbory. Ostatné deti ešte pracujú. Pomaly posielala deti si umyť ruky pred obedom (deti z poslednej lavice majú dopliesť a ísť si umyť ruky, potom zo strednej lavice, potom z prednej lavice...) . Všetci majú sedieť na mieste, uč vyvoláva, ktoré sú pripravené, aby sa nastúpili do radu, odchádzajú na obed. Po pol hodine deti prichádzajú naspäť deti do triedy. Učiteľka si sadá do kresla a začína čítať príbeh na pokračovanie. Deti ticho pracujú, počúvajú príbeh. Číta príbeh o zvieratkách. Deti chodia za nami, dvaja chlapci už doplietli ovečku. Učiteľka dočíta dva príbehy, deti sa začínajú už rozprávať, niektorí sú už unavení, chcú už skončiť. Učiteľka už upozorní, že je posledných desať minút, majú dopliesť riadok, upratať pletenie do košíka. Emka celé dve hodiny háčkuje háčikom retiazku, má problém s pletením.. Deti postupne končia, učiteľka zazvoní zvončekom, hovorí, že posledný päť minút práce. Učiteľka sa postaví pred tabuľu, začne tleskať, deti opakujú, postupne sa stíšia. Spolu spievajú pesničku – dovidenia... (lebo je posledná hodina). Deti zdvíhajú stoličky, začína školský klub, deti idú von. Pri dverách sa uč lúči s deťmi a vychovávateľka sa víta v klube.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, rôzne koncentračné cvičenia, na ľavú a pravú hemisféru, príprava materiálu a pomôcok
pletenie ovečiek
záver – upratanie, rozlúčenie

Obsah: pletenie ovečky – hladko, priberanie, uberanie

Metodika: vysvetlenie pracovného postupu na začiatku témy, práca step by step individuálne s jednotlivými deťmi

Výkon: vie si nahodiť očka na ihlicu, vie pliesť hladko, vie uberať, priberať, vie upliesť ovečku, vie ju zošiť

• ročník SZWŠ

Ručné práce v tomto ročníku učí triedny učiteľ Ján Glemba. Na úvod hodiny si sadá učiteľ na stoličku pred lavice s vecami na pletenie. Čaká (deti už vedia), pokým si deti sadnú okolo do kruhu so stoličkami. Deti si sami nájdu svoju prácu v košíku. Učiteľ má aj dve pomocníčky – vychovávateľku a jednu mamičku, Larinu mamu, ktoré pravidelne mu chodia pomáhať s pletením. Učiteľ stojí v strede, pozerá, či všetci majú prácu. Učiteľ má otázky, či si pamätajú, koľko už hodín pletú. Hovorí, čo majú robiť. Niektoré deti už pletú, niektoré ešte len začínajú. Ešte hľadajú svoje ihlice. Učiteľ hovorí inštrukcie, že deti sa majú hlásiť, ak niečo potrebujú, učitelia prídu k nim a pomôžu im. Pomaj ja, niektoré deti zabudli z minulej hodiny, ako plietli. Je to piata hodina pletenia. Po chvíli si spomenú. Postupne pracujú samostatne. Lara robí s maminou pomocou trikotín – to je pletenie na prstoch jednej ruky. Občas za ňou príde učiteľ a pomáha on, Laurina mama zatiaľ pomáha iným deťom. Deti pracujú hodinu, niektoré sú už unavené, jedného chlapca bolí brucho, učiteľ mu hovorí, aby dokončil zopár očiek a môže si oddýchnuť. Dvaja chlapci ukončujú pletenie vtáčika. Jeden už aj zošívá a plní ovčou vlnou. Učiteľ individuálne hovorí jednotlivým deťom inštrukcie, každé dieťa je v rôznom štádiu pletenia. Po hodine učiteľ hovorí deťom, že majú dokončiť pletenie riadku a odložiť do spoločného košíka. Učiteľ ešte pozerá na jednotlivé výtvary detí, chváli ich. Jeden chlapec chce pliesť aj cez príbeh (učiteľ číta príbeh nie na konci epochy, ale vždy na konci vyučovania), tak si nechá pletenie u seba. Deti upratujú, odnesú si svoje stoličky na miesto, prinesú si podušku, alebo si sadnú na zem. Učiteľ čaká na všetky deti, pokým sa usadia do kruhu na zem.

Učiteľ začne rozprávať o čom je príbeh. Potom niektoré deti nazrú do knihy a prečítajú názov a aká je je to rozprávka. Je rozprávkový príbeh. Po príbehu sa deti lúčia s učiteľom a vítajú sa s vychovávateľkou.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – príprava materiálu a pomôcok, posadenie sa do kruhu na stoličky, rozdanie rozrobených vecí

pletenie vtáčika

záver – upratanie, čítanie príbehu, rozlúčenie

Obsah: pletenie vtáčika – hladko

Metodika : práca pomocou metódy step by step – individuálne kroky jednotlivým žiakom ukazuje učiteľ a jeho pomocníci a deti napodobňujú

Výkon: vie s pomocou nahodiť očka, vie pliesť hladko, vie s pomocou ukončovať, vie zašiť vtáčika ozdobným stehom, vie ho naplniť ovčou vlnou, vie vyšiť oči s pomocou

• ročník SZWŠ

Ručné práce v tomto ročníku učím ja. Na začiatku hodiny vchádza polovica triedy do dielne. Privítam sa s nimi. Pripravím si na stôl materiál, pomôcky pripraví služba (dvojica dievčat). Poviem inštrukcie, ktoré sa týkajú tejto hodiny – dokončenie obalu na zošite, začiatok atypického zošita (niektorí už majú hotový zošit). Najprv si majú napísať plán práce do zošita, majú urobiť tabuľku – dátum – téma- plán práce- vyhodnotenie. Potom začínajú pracovať, každý pokračuje v tom, v čom minule skončil. Dvomi dievčatám vysvetľujem, ako sa robí zošit, dlho chýbali, ešte ho nezačali robiť. Urobím si koliesko okolo stolov, či majú všetci napísaný plán práce na dnes a ako ho majú napísaný (stručne, jasne, výstižne pomocou jednoduchých viet napr. nalepím podsádku). Žiaci pracujú samostatne, niektorí sa hlásia, prichádzam k nim, pozerám si jednotlivé návrhy atypického zošita. Niektoré sú až príliš atypické, ale nechávam im voľnú ruku, nech na vlastnej koži zistia, či sa dá ich návrh vyrobiť a koľko úsilia ich to bude stáť. Dve dievčatá, ktoré dnes začali výrobu zošita, sa občas obrátia na susedov a pozerajú ako sú vyzerajú hotové zošity. Chlapci sa rozrečnili, musím ich upozorniť, aby sa stíšili a ďalej pokračovali v práci. 10 min pred koncom hodiny končíme s prácou, dávam inštrukcie o zapísaní vyhodnotenia do zošita. Spravíme koliesko, kde každý povie, čo si naplánoval a čo z toho stihol. Nekomentujem tieto monológy, iba moderujem. Na konci hodiny upraceme, služba uprace spoločné pomôcky, pozametá podlahu. Lúčim sa s každým osobne podaním ruky, niektorým poviem pripomienky k ich práci.

Rytmus, členenie hodiny: úvod – privítanie, príprava, pomôcok, inštrukcie, zápis do zošita – plán práce

práca na výrobe zošita

záver – zápis do zošita – zhodnotenie, spoločné zhodnotenie v kruhu, upratanie, rozlúčenie – individuálne pripomienky k práci jednotlivých žiakov

Obsah: výroba zošita A5 formát, výroba atypického zošita podľa vlastného návrhu

Metodika: autoinštrukcia (samoinštruovanie) - individuálna, samostatná práca podľa vopred ukázaných inštrukcií na začiatku témy, práca s plánovaním a vyhodnotením

Výkon: vie presne rezať, vie urobiť jadro zošita, vie poskladať obal na zošit, vie prilepiť podsádku, vie prilepiť jadro zošita k obalu

Zhodnotenie

Nakoľko som niektoré prvky nevidela na hodinách ručných prác (príbehy na konci hodiny v nižších ročníkoch, metóda step by step aj vo vyšších ročníkoch), vybrala som sa aj do

mojej školy, kde pôsobím, do Súkromnej základnej školy v Bratislave na hodiny ručných prác do 1., 2. ročníka a popísala som aj moju hodinu Rp v 9. ročníku.

Všetko to, čo som odpozorovala mi pomohlo pri zosumarizovaní informácií, ktoré som potrebovala pri písaní učebných osnov.

Učebné osnovy pre ručné práce 1. - 9. ročník

Cieľ, obsah, výkon

Pedagogický cieľ ručných prác:

Cieľom nášho snaženia je sprevádzať deti tak, aby idey tvorenia nenesili len v hlave, ale aby išli aj do srdca, aby sa srdce zohrialo nadšením a tým dostávala idea vnútornú podobu a stala sa životom naplnenou formou, ktorú dieťa nevedome v sebe vytvára ako niečo plastické, ktoré má život, výraz, pohyb. Keď sa toto vnútorné prežívanie stane veľmi mocným, potom sa u dieťaťa stáva vôľovým aktom. Dieťa vytvára pri tom nie vonkajšiu ale vnútornú formu zo svojej vlastnej tvorivosti. (Rudolf Steiner Citáty o ručných prácach)

Pri tomto akte používame rôzne druhy materiálov. Žiaci zažívajú, že materiál

má tiež vôľu. Žiak sa stretáva s rôznymi materiálmi, od najmäkšieho (vlna, vosk, papier, hlina) až po najtvrdšie materiály vo vyšších ročníkoch (drevo, kov, kameň).

Žiak najprv pracuje svojimi rukami, dlaňami, prstami (napr. modelovanie gule z hliny, vosku), ruka sa postupne vzdáva od vytváraného objektu (pletenie košíka robí len prstami), ale napr. medený plech tepeme špičkou kladivka, kde kladivo sa stáva predĺženým prstom. Cesta, ktorú si dieťa prejde počas deviatich ročníkov je cesta od prstov rúk až po sofistikované náradie.

Je dôležité, aby bolo vždy dobojované morálne víťazstvo, aby každá začatá práca bola dokončená. Aby úsilie vložené do tvorby výrobku bolo korunované zmysluplným výsledkom. Krása aj účelovosť by sa mala snúbiť v jednom.

Ručná práca by mala byť robená umelecky. V ručných prácach aj v umeleckom remesle vždy záleží na tom, aby vychádzalo z účelu samotného predmetu. Tento je určujúci pre farbu a formu. Na všetkých prácach by malo byť vidieť na čo slúžia, všade musí byť vidieť účel, ktorý má ten predmet v živote plniť - to je zmysel umeleckého remesla

Metodika:

Žiak sa od prvého ročníka stretáva s rovnou a krivou líniou. V prvých ročníkoch sú to skôr oblé línie (háčková čiapka, miska z hliny, forma na chleba, rukavice), neskôr sa stretáva aj s rovnou líniou (výroba tehál, tkanie), kombinácia oboch línií (pletenie košíkov - motív kríža, špirálovitý pohyb vytvárajúci sférickú formu, obal, spriadanie nití na kolovrátku - zo sférického pohybu vzniká vertikálny pohyb). Sféricky pohyb môžeme pozorovať v prírode napr. v rastlinnom svete, pričom rovné línie v prírode nenachádzame, až človek svojou abstrakciou vytvoril rovné priamky a plochy. Bol to kultúrny počin - výtvar kríženia a pravého uhla, ktorý má mimoriadnu silu pri viazaní, spevňovaní, určovaní, zhusťovaní, sťahovaní sa do seba.

1. - 2. ročník:

Cieľ:

Prvé hodiny by sa mali niesť v duchu od hry ku práci. Rozvoj jemnej a hrubej motoriky cez rôzne činnosti - strihanie, skladanie, šitie, modelovanie z vosku, čistenie a čechranie vlny, robenie retiazky prstami, štrikovanie. V prvých ročníkoch by mali dostať základy práce s rôznymi materiálmi..

Obsah práce:

- práca s papierom - trhanie(hodvábného papiera), strihanie, skladanie, lepenie, vrstvenie
- práca so včelím voskom - modelovanie, výroba sviečok, drobných predmetov a ozdôb
- práca s ovčou vlnou - čistenie, pranie, čechranie, česanie - kefami, česacím strojom, robenie nitky, spriadanie nití na vretienku, háčkovanie retiazky

prstami, nahadzovanie očiek,

- štrikovanie hladko, obratko, uberanie, priberanie, ukončovanie, výroba ovečky z guľčiek vlny, výroba anjela, výroba jednoduchej bábiky omotávaním vlny, výroba brmbolcov, snehuliaka, snehových guľ z vlny

- štrikovanie šálu, taštičky, jednoduchých zvierat, maňušiek, bábik

- šitie - rôzne druhy stehov, šitie vrecúšok, obalu na flautu, taštičiek, a iných úžitkových predmetov

- rôzne "hry" (kúzla) na prstoch - štrikovanie, štrikovanie trikotínu

- háčkovanie retiazky najskôr na prstoch , potom háčikom

Metodika: Obraz vťahovania svojho ja do tela a von dieťa zažíva rytmicky pri robení retiazky prstami (inkarnuje sa a zaspáva , toto sa rytmicky opakuje). toto pôsobí v éterickom tele. Pri štrikovaní kladie jedno očko vedľa druhého, tak ako neskôr kladie myšlienky jednu vedľa druhej až k výslednému cieľu. V neskoršom veku sú tieto aktivity dobrým základom pre myslenie.

Výkon:

- vie samostatne trhať, strihať, skladať, lepiť, vrstviť papier

- vie urobiť z vosku sviečku, vymodelovať malé predmety

- vie si urobiť kľbko z vlny

- vie urobiť retiazku prstami

- vie štrikovať hladko, obratko, uberať a priberať očka

- vie začať a ukončiť štrikovanie

- vie urobiť brmbolec

- vie si navliecť niť

- vie začať šitie, ukončiť šitie

- ovláda druhy stehov – stehovací - predný, zadný, krycí, ozdobný

- vie uháčkovať retiazku háčikom

3. ročník

Ciel':

Žiakom máme priblížiť, ako naši predkovia vyrábali misky, košíky, drôtovali šperky, tkali koberce a iné veci, priblížiť im staré remeslá. Žiaci sa začínajú obliekať, začínajú od vrchu - čiapkou.(háčkovaná, štrikovaná)

Obsah:

- háčkovanie čiapky (loptičiek)

- tkanie koberčeka na malých rámkoch

- tkanie spoločného koberčeka na veľkom ráme z pásov látok
- obdrôtovanie jednoduchých tvarov - kruh, vajce, srdce
- obdrôtovanie kamienkov, pohárikov

d'alšie témy:

- plstenie - filcovanie na mokro pomocou mydlovej vody - loptička
- filcovanie obrázkov pomocou filcovacej ihly

- remeselný týždeň v rámci školy v prírode - podľa možností ponuky - hrnčiarstvo, kováčstvo, výroba praciek, výroba remeňov z kože, práca s prúť

Metodika: V tomto období dieťa zažíva svoje ja ako oddelene od okolia, prvý krát si uvedomuje ja (subjekt), svet, okolie (objekt). Tu v centre pozornosti by mal stáť Boh – Otec, aby sa deti cítili bezpečne, ako je nevyhnutné, aby sa v tomto veku stretli s pravidlami a prikázaniami (Starý zákon), o ktorých sa nediskutuje, pretože by ich to zneistilo. Staré remeslá prinášajú atmosféru starých tradícií, rodiny, kde ich spája s najbližším okolím puto. Pokrytie hlavy (štrikovaná, háčková čiapka) by mohlo byť teplom pre zmysly, ktoré sa začínajú emancipovať, žiak akoby prvýkrát vidí svet okolo seba..

Výkon:

- vie háčkovať - čiapku, (loptičku)
- vie tkať na malom rámičku, na veľkom rámičku
- vie obdrôtovať kamienok, jednoduchý tvar
- vie uplstiť loptičku na mokro
- vie podľa možnosti ponuky starých remesiel vyrobiť jednoduchý výrobok

4. ročník

Ciel': V tomto období sa pokúšame prospieť dieťaťu symetrickou technikou krížikového stehu, aby dosiahlo vnútornej istoty a zároveň zdravého odstupu od okolia. Dôležité pri vyšívaní, že aj rubová strana by mala byť taká krásna ako líčna strana.

Obsah:

- voľná výšivka - vyšitie obrázku podľa farebnej predlohy
- krížiková výšivka – vyšiť svoje meno, znamenie alebo jednoduchý obrázok
- prišit' výšivku na vrečko alebo obal na flautu, tašku
- ušiť obal na flautu, tašku, vrečko

d'alšie témy:

- pletenie košíkov z pedigu alebo prúťia - téma starých remesiel z 3. ročníka presunutá pre obtiažnosť

- filcovanie na sucho s filcovacou ihlou - výroba loptičiek, vajčiek

Metodika : Krížikovou výšivkou dieťa akoby robí neustále eurytmické E, odstup od sveta okolia v predchádzajúcom ročníku sa prehlbuje, postupným uvedomovaním. Kríž ako obraz vysporiadania sa vlastnej duchovno –

duševnej individuality s líniou dedičnosti. Prekríženie – pevný bod v nás. Zároveň kríženie je obrazom kríženia v našom tele. (napr. nervov) Toto môže byť dobrým cvičením na prepojenie ľavej a pravej hemisféry. Kríženie dieťa zažíva aj pri pletení košíkov.

Výkon:

- vie vyšívať - voľne
- vie vyšívať krížikovým stehom
- vie začať vyšívať
- vie ukončiť vyšívanie
- vie prišit' výšivku na látku
- vie ušit' vrečko, obal, tašku
- vie upliet' košík s pomocou
- vie ufilcovať ihlou priestorové predmety

5. ročník

Cieľ:

S objavením sa potreby harmónie, prinášame techniku štrikovania na štyroch ihliciach. Začíname odievať končatiny (rukavice, ponožky).

Obsah:

- štrikovanie hladko, obratko - zopakovanie - výroba škriatka, vtáčika, bábiky
- štrikovanie na štyroch ihliciach - rukavice alebo ponožky

ďalšie témy:

- výroba chitónu na grécku olympiádu v spolupráci s ôsmym ročníkom a jeho výzdoba pomocou batiky alebo farieb na textil
- plstenie na doštičke - výroba napr. Taštičky

Metodika : Štrikovanie na štyroch ihliciach

Výkon:

- vie štrikovať na štyroch ihliciach
- vie začať aj ukončiť, priberať uberať
- vie si s pomocou vyrobiť a ozdobiť chitón
- ovláda pomôcky na štrikovanie, šitie, vie sa čiastočne orientovať v dielni

Metodika: Štrikovanie na štyroch ihliciach, je to vlastne štrikovanie do kruhu v štvorci (na geometrii voľnej ruky si to kreslia, v neskorších ročníkoch vyvodzujú z toho pojmy na geometrii a matematike), je to štrikovanie do špirály – obraz vývoja. Každým očkom, každou našou prácou pribudne niečo, čo sa postupne vyvíja a prichádza k cieľu.

6. ročník:

Cieľ:

Žiak šije bábiku ako obraz človeka, pričom si môže zvoliť, akú farbu pleti, vlasov, očí, veľkosť bábiky bude mať. Dôležité sú pri tom proporcie (či robí malé dieťa alebo dospelého). Pri návrhu zvieratá musí vychádzať z reálnych skutočností o zvierati.

Obsah:

- šitie bábiky, oblečenia

- šitie zvierat

ďalšie témy:

- filcovanie šperkov, kvetov, zvierat

• maľovanie na hodváb

Metodika : V tomto veku dieťaťa skončilo mytologické obdobie, žiaci sa prvýkrát stretnú s dejinami tak, ako ich poznáme z historických prameňov a vo fyzike sa začínajú zaoberať objektívnym pozorovaním. Postupne prichádza v 12. roku k prebúdzaniu síl astrality, preto je dobré, aby sa stretli s obrazom zvieratá (v sebe). Aby sa aj zamerali na človeka ako takého, na človeka v skutočnej podobe. Bábiku ako obraz človeka – konkrétneho obyvateľa zeme (Afričana, Japonca, Slovenku) šijú v ich v pôvodnom odevu, kroji.

Výkon:

- ovláda rôzne druhy stehov - predný, zadný, krycí

- pozná pomôcky na šitie (ihlu, špendlíky, nožnice, krajčírsku kriedu, meter, páratko, náprstok, nite, rôzne druhy špagátov)

- vie urobiť tvarovanú hlavičku

- vie nakresliť časti bábiky podľa strihu

- vie ušiť bábiku a správne ju naplniť podľa pracovného postupu

- vie vyšiť oči

- vie prišiť vlasy

- vie ušiť oblečenie podľa hotovej bábiky

- vie nakresliť zviera z profilu

- vie vymodelovať zviera

- vie s pomocou si urobiť strih na zviera

- vie nakresliť časti zvieratá podľa strihu

- vie ušiť, naplniť(ovčou vlnou) zviera podľa pracovného postupu

- pozná pomôcky na šitie, vie pracovať s krajčírskym metrom, kriedou

- vie si napláňovať jednotlivé kroky z pracovného postupu (s pomocou)

- vie si zhodnotiť svoje sily a pracovné nasadenie (s pomocou)

7. ročník:

Cieľ:

V tomto období žiaci na epoche Zemepisu objavujú nové svety. Vyrobia si svoje prvé topánky a vydajú sa s nimi do sveta.

Obsah:

- návšteva obuvníckej dielne (ako sa vyrábajú a opravujú topánky), múzea obuvi (história obuvi)

- šitie topánok (papúč, návlekov)

ďalšie témy:

- kolovrátok - spriadanie vlny

- tkanie - na cigánskych tkaniciach, na tkacom stave (náramky, opasky, tašky, obaly, peňaženky)

• oblečenie pre marionety (spolupráca s Pd), filcovanie šperkov, paličkovaná čipka

Metodika : *Prebúdza sa vôľa v myslení, sú často veľmi kritickí v stretoch so svojim okolím, aby to ustáli, potrebujú dobrú obuv. V tomto období aj narastú veľmi rýchlo končatiny, deti pôsobenia, že svoju údy ťahajú za sebou (ich telá pôsobia disharmonicky). Šitím obuvi a uvedomením si vlastných proporcií (na dejepise preberajú renesanciu – Vitruviov muž, zlatý rez)im pomôžeme prekonať toto obdobie.*

Výkon:

• vie si obkresliť nohu

• vie si urobiť s pomocou strih na papuču, mokasínu, návleky

• vie ušiť papuču podľa pripraveného postupu

• vie spriadať na kolovrátku s pomocou

• vie si urobiť osnovu na tkanie

• vie tkať na cigánskych tkaniciach, na tkáčskom stave

8. ročník:

Cieľ: Oboznámiť žiaka so šijacím strojom - s jeho zložením, s jeho funkciami, s jeho vývojom (na dejepise sa zahlbujú do obdobia priemyselnej revolúcie)

Obsah:

- dejiny šijacieho stroja

- ako funguje šlapací šijací stroj

- základy šitia na šlapacom šijacom stroji

- ušitie jednoduchého výrobku na stroji - poduška, sedák, prestieranie, taška

- meranie jednotlivých rozmerov ľudského tela pre šitie oblečenia

- šitie niečo na seba - zástera, sukňa, nohavice, vesta, klobúk

- ďalšie témy: patchwork, maľovanie na hodváb, šitie kostýmov na divadlo

• pomoc pri šití chitónov v 5. ročníku

Metodika : S priemyselnou revolúciou (na dejepise) prichádza aj šitie na šijacom stroji. V tomto období žiak má za sebou epochy fyziky, chémie (pozorovanie a vyvodzovanie záverov), až s pochopením nejakého princípu – princípu šijacieho stroja, môže sa ho naučiť ovládať. Zároveň aj prichádza sociálny prvok, žiaci niečo spoločne vyrábajú pre druhých.

Výkon:

- vie navliekať vrchnú a spodnú niť
- vie začať šiť na stroji
- vie si vymeniť zlomenú ihlu
- pozná potreby na šitie – ihlu, nite, špendlíky, navliekatko, náprstok, páratko, krajčírsky meter, krajčírsku kriedu
- vie pracovať podľa vopred pripraveného postupu
- vie si svoje kroky naplánovať a zhodnotiť

9. ročník:

Cieľ:

Žiaci by mali získať reálny obraz o niektorých technikách remesiel (najlepšie by bolo, keby navštívili krajčírsku dielňu, alebo reálne pracovali s krajčírom, kníhviazačom, kováčom..) Je dôležité, aby práca bola dokončená s precíznosťou remeselníka.

Obsah:

- kníhviazačstvo – výroba zošita, výroba knihy s lepenou väzbou, výroba krabičiek

- šitie jednoduchých odevov (sukňa, nohavice, košela)

ďalšie témy:

- šitie kostýmov

• remeselná výroba jednoduchých výrobkov - pletenie košíkov, hrnčiarstvo, kováčstvo - podľa možnosti

Metodika : Samostatnosť, individualita, špecializácia, ktorá súvisí so sebapoznávaním by mali žiaci prejaviť v tomto období v spolupráci s konkrétnym remeselníkom, výtvarníkom v jeho dielni, ateliéri, aby mladý človek dostal reálny obraz o práci.

Výkon:

- vie ušiť jednoduchú časť odevu
- vie urobiť jednoduchý výrobok
- vie urobiť jadro zošita
- vie urobiť obal na zošit
- vie zalepiť jadro zošita s obalom

- vie vyrobiť krabičky rôznych tvarov

Záver

Na záver by som sa chcela poďakovať všetkým učiteľom, ktorým som mohla prísť na hospitáciu. Obzvlášť by som chcel poďakovať Jarmile Burýškovej, Radke Višničkovej, ktoré si našli na mňa čas a venovali sa mi aj po vyučovaní a pomohli mi odhaliť niektoré súvislosti, ktoré mi neboli celkom jasné. Hospitácia mi pomohla urobiť si jednak odstup, jednak pozrieť sa na svoju prácu cez prácu iných. Niektoré veci ma inšpirovali k ďalšiemu zlepšovaniu mojej práce (to, napr. ako pracujú v prvých troch ročníkoch). Niektoré pozorovania ma nenadchli, napr. práca vo vyšších ročníkoch, je používaná stále metodika step by step ako v nižších ročníkoch. Táto cesta nevedie k samostatnosti žiaka. Po rozhovore s Radkou Višničkovou som pochopila, že najväčšia prekážka je malá časová dotácia na Rp (len 1h týždenne) a upustenie práce so zošitom i keď miesto zošita na pracovné postupy používajú tabuľu (i keď nie vždy a všetci ju využívajú). Myslím si, že učiteľka nie je v tomto dôsledná. Žiaci majú veľký časový odstup medzi jednotlivými hodinami.

Zároveň chcem poďakovať aj mojim všetkým lektorom, ktorí ma sprádzali počas trojročného waldorfského seminára, hlavne Aničke a Tomášovi Zuzákovi, Mojímírovi Poláčkovi. Vrelá vďaka.

Absolventka trojročného waldorfského seminára kurzu T. G. Masaryka
(2007 -2010)

Tatiana Maťová